

انتخاب موضوع برای تألیف یا ترجمه

نوشتن همیشه کاری دشوار و دقیق است که تجلی تفکر افراد است، به خصوص، زمانی که نوشتن، حاصل یک کار پژوهشی باشد یا به قصد ترویج علم صورت گیرد. در حقیقت، هر کار جدی، هر احساسی و هر ایده‌ی نابی یا هر تجربه‌ای تا مستند نشود، قابل ارجاع، نقد، و بررسی نخواهد بود و در نتیجه، در سینه‌های افراد ناگفته می‌ماند و جامعه از موهبت آن‌ها محروم خواهد شد. اما از طرفی، نوشته را نمی‌توان پس گرفت! و هر مطلبی پس از مکتوب شدن، جزو اموال عمومی قرار می‌گیرد، مال همگان می‌شود و همگی اجازه‌ی بهره‌برداری از آن را می‌یابند و همین امر کافی است تا به اهمیت نوشتن بیشتر توجه کنیم!

در هزاره‌ی سوم، و در عصر ارتباطات و اطلاعات، دسترسی وسیع و آسان به اطلاعات وافر و منابع دست اول و بکر، بیشتر فراهم شده است. این دسترسی تا بدان جا پیش رفته است که گاهی ممکن است فرد جست‌وجوگر را تا آستانه‌ی «روان‌پریشی» بکشاند یا حداقل، وی را دچار وسواس بی‌دلیل و بیمارگونه نماید در حالی که امکان کم‌دقتی و رضایت‌مندی بی‌دلیل وی را نیز فراهم آورد. به طور مثال، هر فردی می‌تواند با استفاده از کلمات کلیدی موردنظر خود، به اقیانوس بیکرانی از اطلاعات وسیع و گاهی تکراری، متناقض، مفید یا غیرمفید دست یابد. این مسئله در حالی شدت یافته است که هر کسی بالقوه، می‌تواند برای خود سایت یا به اصطلاح «منزلگاهی» ایجاد کند و هرچه را که می‌پسندد، در آن قرار دهد. در چنین وضعیتی، فرد جست‌وجوگر امکان دسترسی به انواع اطلاعات کنترل نشده، نوشته‌های داوری نشده و ادعاهای بی‌پشتوانه را می‌یابد. آن وقت تصور کنید که به استناد چنین اطلاعاتی، مقاله‌ای نوشته شود. طبیعی است که نتیجه‌ی آن قابل پیش‌بینی است!

گاهی، اوضاع از این هم نگران‌کننده‌تر است، زیرا فرد در جست‌وجوی مطلب مناسبی برای ترجمه در حوزه‌ی خاصی است ولی حتی در ذهن خود، کلمه‌ی کلیدی مشخصی هم که به آن خوب فکر کرده باشد ندارد در نتیجه، جست‌وجویش غیرمتمرکزتر و تصادفی‌تر است. در این صورت، بدون داشتن تمرکز کافی و تنها به استناد عنوان رشته‌ای که موردنظرش است. مثلاً آموزش ریاضی، دانش حرفه‌ای معلمان ریاضی یا حل مسئله‌ی ریاضی به انواع نوشته‌هایی دست می‌یابد که بسیاری از آن‌ها، تجربه‌های نقد نشده‌ی افراد مختلف هستند. حتی اتفاق می‌افتد که فرد جست‌وجوگر، موضوع یا عنوان نوشته را می‌پسندد و بی‌محابا، اقدام به ترجمه‌ی آن می‌کند و قابل تصور است که پس از گذاشتن وقت زیاد برای این کار، دل‌کندن از آن سخت شود! آن وقت مترجم چنین نوشته‌ای، ناخواسته، به دفاع از آن برمی‌آید و انتظار دارد که تحت هر شرایطی، نوشته ویرایش شده و به چاپ برسد.

مسئله‌ی «انتخاب موضوع برای تألیف یا ترجمه»، مدت‌هاست که یکی از دغدغه‌های جدی اعضای محترم هیئت تحریریه‌ی مجله شده است و این دغدغه آن قدر شدت یافته که به نمایندگی از طرف ایشان، اجازه یافتیم به طرح آن پردازیم. (البته ناگفته نماند که این دغدغه، در مورد مقاله‌نویسی در تمام حوزه‌ها و نشریات دیگر نیز کم و بیش وجود دارد، ولی فعلاً فقط به مسئله‌ی مختص به این مجله می‌پردازیم.)

خواهش و توصیه‌ی اکید اعضای هیئت تحریریه این است که نویسندگان و مترجمان محترم، قبل از اقدام به این کار سخت، چند کار را انجام دهند:

۱. مخاطب خود را شناسایی کنند و بنویسند که برای چه گروهی و چه سطحی مقاله‌ی تألیفی یا ترجمه‌ای آن‌ها مناسب است.

۲. منابعی که در تألیف به آن‌ها استناد می‌کنند، حتماً داوری شده باشند و اگر به طور استثنایی، از سایتی مطلبی انتخاب می‌کنند و به آن ارجاع می‌دهند، نخست این نوع ارجاعات به کم‌ترین مقدار خود برسد و دوم این که آدرس دقیق آن سایت به گونه‌ای نوشته شود که خواننده بی‌مشکل، به آن دسترسی یابد.

۳. انتخاب مطلب برای ترجمه، در حالی که رعایت دو مورد بالا را می‌طلبد، از تألیف سخت‌تر است. زیرا هم نیازمند جست‌وجوی وسیع و عمیق با توجه به موارد فوق است و هم اطمینان یافتن از صحت ترجمه است. در واقع، لازم است که مترجم محترم، هم انتخاب خود را به داوری بسپرد و هم ترجمه‌ی خود را. یعنی هیئت تحریریه‌ی مجله ابتدا مطلب انتخابی برای ترجمه را داوری می‌کند و در صورت تأیید آن، از مترجم درخواست می‌نماید که دست کم، ترجمه‌ی دو صفحه‌ی اول مطلب را برای داوری ارسال نماید. بعد از تأیید این دو مرحله، مترجم می‌تواند اقدام به ترجمه نماید.

۴. ارجاع به منابع نیازمند دقت فراوان است. به طور مثال، نمی‌توان به منابع معرفی شده در یک مقاله، به عنوان منبع دست اول ارجاع داد. البته می‌توان با حفظ امانت و معرفی منبع اولیه، از منبع دست دوم استفاده نمود؛ مثلاً پولیا (۱۹۴۵)، نقل شده در شونفیلد، (۱۹۸۵)، نشان می‌دهد انتخابی که از آثار پولیا شده، توسط شونفیلد صورت گرفته و مسئولیت آن انتخاب، به عهده‌ی ایشان است.

۵. داوری مقاله‌های تألیفی یا ترجمه‌ای در عصر دسترسی وسیع به اطلاعات، به طور فزاینده‌ای مشکل‌تر شده است و نیازمند زمان و دقت بیش‌تر و نگاه تخصصی عمیق‌تر است. بدین سبب، داوری‌ها به سرعت قبل انجام‌پذیر نیست و انتظار می‌رود که همکاران محترم مجله با صبوری بیش‌تری، انتظار دریافت نتیجه‌ی داوری را داشته باشند.

۶. یکی از مهم‌ترین و اثربخش‌ترین راه‌های ارتقای کیفیت نوشته، نقدپذیر کردن آن از طریق درخواست داوری اثر است. نویسندگان می‌توانند با دریافت نظرات تفصیلی داوران، نوشته‌ی خود را بازبینی نموده و مجدداً آن را برای داوری ارسال نمایند.

هیئت تحریریه‌ی مجله‌ی رشد آموزش ریاضی اطمینان دارد که با وجود مخاطبان علاقه‌مند و وفادار خود، و با مساعدت و تشریک مساعی نویسندگان و مترجمان آگاه، صبور و توانمند، می‌توان مثل همیشه، هم چنان سطح انتظارات و توقعات را بالاتر برد و با این ارتقا، کیفیت فزاینده‌ی مجله را تضمین نمود. مجله‌ای که هدف اصلی‌اش، ارتقای آموزش ریاضی و دانش حرفه‌ای معلمان ریاضی ایران است.